

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)

den 16 juli 2020 *

”Begäran om förhandsavgörande – Upptagande till prövning – Artikel 267 FEUF – Begreppet ’nationell domstol’ – Kriterier – Socialpolitik – Direktiv 2003/88/EG – Tillämpningsområde – Artikel 7 – Årlig betald semester – Direktiv 1999/70/EG – Ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP – Klausulerna 2 och 3 – Begreppet visstidsanställd – Fredsdomare och ordinarie domare – Särbehandling – Klausul 4 – Icke-diskrimineringsprincipen – Begreppet ’objektiva grunder’”

I mål C-658/18,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Giudice di pace di Bologna (fredsdomaren i Bologna, Italien) genom beslut av den 16 oktober 2018, som inkom till domstolen den 22 oktober 2018, i målet

UX

mot

Governo della Repubblica italiana

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden A. Arabadjiev (referent) samt domarna P.G. Xuereb och T. von Danwitz,

generaladvokat: J. Kokott,

justitiesekreterare: handläggaren R. Schiano,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 28 november 2019,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- UX, genom G. Guida, F. Sisto, F. Visco och V. De Michele, avvocati,
- Governo della Repubblica italiana, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av L. Fiandaca och F. Sclafani, avvocati dello Stato,
- Europeiska kommissionen, genom G. Gattinara och M. van Beek, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 23 januari 2020 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

* Rättegångsspråk: italienska.

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 267 FEUF, artikel 31.2 och artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan), principen om medlemsstaternas ansvar för överträdelse av unionsrätten och artikel 1.3 och artikel 7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/88/EG av den 4 november 2003 om arbetstidens förläggning i vissa avseenden (EGT L 299, 2003, s. 9) samt klausulerna 2 och 4 i ramavtalet om visstidsarbete, som ingicks den 18 mars 1999 (nedan kallat ramavtalet), vilket ingår som en bilaga till rådets direktiv 1999/70/EG av den 28 juni 1999 om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP (EGT L 175, 1999, s. 43).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan UX och Governo della Repubblica italiana (den italienska regeringen) angående en talan om ersättning för skada som åsamkats på grund av att den italienska staten har åsidosatt unionsrätten.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Direktiv 89/391/EEG

- 3 I artikel 2 i rådets direktiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbetet (EGT L 183, 1989, s. 1, svensk specialutgåva, område 5, volym 4, s. 146) definieras den verksamhet som nämnda direktiv ska tillämpas på enligt följande:

”1. Detta direktiv skall tillämpas på all verksamhet, såväl privat som offentlig (industri, jordbruk, handel, förvaltning, tjänster, undervisning, kultur- och fritidsverksamhet etcetera).

2. Detta direktiv skall inte tillämpas på sådana offentliga verksamheter, där det inte kan undvikas att förhållanden som är speciella för dessa verksamheter kommer i konflikt med direktivet, exempelvis försvaret eller polisen eller viss specifik verksamhet inom civilförsvaret.

I dessa fall skall arbetstagarnas säkerhet och hälsa tryggas så långt möjligt mot bakgrund av direktivets syften.”

Direktiv 2003/88

- 4 I artikel 1 i direktiv 2003/88, med rubriken ”Syfte och tillämpningsområde”, föreskrivs följande i punkterna 1–3:

”1. I detta direktiv föreskrivs minimikrav på säkerhet och hälsa vid förläggningen av arbetstiden.

2. Detta direktiv är tillämpligt på

a) minimitider för årlig semester,

...

3. Detta direktiv skall tillämpas på all verksamhet, såväl offentlig som privat, i den betydelse som avses i artikel 2 i direktiv 89/391/EEG, utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 14, 17, 18 och 19 i detta direktiv.

...”

5 I artikel 7 i direktivet, med rubriken ”Årlig semester”, föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna skall vidta de åtgärder som behövs för att se till att varje arbetstagare får en årlig betald semester om minst fyra veckor i enlighet med vad som föreskrivs genom nationell lagstiftning eller praxis angående rätten till och beviljandet av en sådan semester.

2. Den årliga semestern får inte utbytas mot kontant ersättning, utom då anställningen avslutas.”

Direktiv 1999/70

6 Skäl 17 i direktiv 1999/70 har följande lydelse:

”När det gäller de uttryck som används i ramavtalet utan att särskilt definieras i detta, ger detta direktiv medlemsstaterna möjlighet att definiera uttrycken i enlighet med nationell lagstiftning och praxis, på samma sätt som är möjligt när det gäller andra direktiv som har antagits på det sociala området och där liknande uttryck används, förutsatt att dessa definitioner respekterar innehållet i ramavtalet.”

7 I artikel 1 i direktivet anges att ”[s]yftet med detta direktiv är att genomföra det bilagda ramavtalet om visstidsarbete, som ... ingicks mellan de allmänna branschövergripande organisationerna (EFS, UNICE och CEEP)”.

8 Enligt klausul 1 i ramavtalet är syftet med ramavtalet dels att förbättra kvaliteten på visstidsarbete genom att garantera att icke-diskrimineringsprincipen tillämpas, dels att upprätta ett ramverk för att förhindra missbruk som uppstår vid tillämpningen av på varandra följande visstidsanställningskontrakt eller visstidsanställningsförhållanden.

9 Klausul 2 i ramavtalet har rubriken ”Räckvidd”. Denna klausul har följande lydelse:

”1. Detta avtal gäller visstidsanställda som har ett anställningskontrakt eller ett anställningsförhållande, enligt definitionerna i lagar, kollektivavtal eller praxis i varje medlemsstat.

2. Medlemsstaterna, efter samråd med arbetsmarknadens parter, och/eller arbetsmarknadens parter kan besluta att detta avtal inte skall gälla

a) inledande yrkesutbildning och lärlingsutbildning, eller

b) anställningskontrakt eller anställningsförhållanden som har ingåtts inom ramen för särskild offentlig eller offentligt finansierad utbildning, integrering och program för yrkesomskolning.”

10 Klausul 3 i ramavtalet, med rubriken ”Definitioner”, har följande lydelse:

”I detta avtal avses med

1. *visstids[ans]tälld*: en person som har ett anställningskontrakt eller ett anställningsförhållande som ingåtts direkt mellan en arbetsgivare och en arbetstagare och vars längd fastställts på grundval av objektiva kriterier som att det gäller fram till ett visst datum, till dess en viss uppgift har utförts eller med anledning av en särskild händelse.

2. *jämförbar tillsvidareanställd*: en arbetstagare med ett anställningskontrakt eller ett anställningsförhållande som gäller tills vidare och som på samma arbetsplats utför samma arbete eller ett liknande arbete, med vederbörlig hänsyn tagen till kvalifikationer/yrkeskunnande.”
- 11 I klausul 4 i ramavtalet, vilken har rubriken ”Principen om icke-diskriminering”, föreskrivs följande:
- ”1. När det gäller anställningsvillkor, skall visstidsanställda inte behandlas mindre fördelaktigt än jämförbara tillsvidareanställda enbart på grund av att de har en visstidsanställning, om detta inte motiveras på objektiva grunder.
2. I förekommande fall skall proportionalitetsprincipen (*pro rata temporis*-principen) tillämpas.”

Italiensk rätt

- 12 Artikel 106 i den italienska konstitutionen innehåller grundläggande bestämmelser om utnämning av domare:

”Utnämningen av domstolsledamöterna sker genom uttagningsprov.

Genom lagen om domstolsväsendet kan det föreskrivas närmare villkor för utnämning, eventuellt genom val, av arvoderade domare [*onorari*] som kan fullgöra alla de funktioner som ensamdomare utövar.

...”

- 13 I den lydelse som är tillämplig på omständigheterna i det nationella målet föreskriver Legge n. 374 – Istituzione del giudice di pace (lag nr 374 om införande av fredsdomarinstitutet) av den 21 november 1991 (ordinarie tillägg till GURI nr 278, av den 27 november 1991, s. 5) (nedan kallad lag nr 374/1991) följande:

”Artikel 1

Fredsdomarens inrättande och uppgifter

1. Det inrättas en fredsdomare som är behörig att döma i tviste- och brottmål samt verka för förlikning i tvistemål enligt bestämmelserna i denna lag.
2. Tjänsten som fredsdomare utövas av en arvoderad domare inom domstolsväsendet.

...

Artikel 3

Personalstyrka och tjänsteförteckning för fredsdomarna

1. Personalstyrkan för arvoderade domare som ska verka som fredsdomare fastställs till 4 700 tjänster.

...

...

Artikel 4

Utnämning

1. De arvoderade domare som ska tjänstgöra som fredsdomare utnämns genom dekret av republikens president, efter överläggning med högsta domarrådet och på förslag av det territoriellt behöriga domstolsrådet, kompletterat med fem företrädare som gemensamt utses av styrelserna för advokatsamfundet och för åklagarna i appellationsdomstolen.

...

Artikel 10

Fredsdomarens skyldigheter

1. Fredsdomaren har de skyldigheter som åligger ordinarie domare. ...

...

Artikel 11

Ersättning till fredsdomaren

1. Uppdraget som fredsdomare betalas med ett arvode.

2. Arvoderade domare som arbetar som fredsdomare erhåller en ersättning på 70 000 [italienska lire (ITL) (cirka 35 euro)] för varje förhandling i ett tvistemål eller i ett brottmål, även om det inte är fråga om muntlig förhandling, och för försegling, och 110 000 [ITL (cirka 55 euro)] för varje annat förfarande som tilldelats och avslutats eller avskrivits.

3. De erhåller även en ersättning på 500 000 [ITL (cirka 250 euro)] för varje faktisk tjänstgöringsmånad som ersättning för utbildningskostnader, uppdateringskostnader och allmänna kostnader för tjänsten.

...

4 bis. De ersättningar som anges i denna artikel kan kumuleras med pensioner och pensionsförmåner, oavsett benämning.

4 ter. Den ersättning som avses i denna artikel får aldrig överstiga 72 000 euro brutto per år.”

¹⁴ I artikel 8 bis i Legge n. 97 – Norme sullo stato giuridico dei magistrati e sul trattamento economico dei magistrati ordinari e amministrativi, dei magistrati della giustizia militare e degli avvocati dello Stato (lag nr 97 – Regler om domares rättsliga ställning och om ekonomisk ersättning till ordinarie domare och förvaltningsdomare, militärdomare och åklagare), av den 2 april 1979, i den lydelse som är tillämplig i det nationella målet, föreskrivs följande:

”... ordinarie domare, förvaltningsdomare, revisionsdomare och militärdomare samt statens advokater och åklagare (*avvocati dello Stato* och *procuratori dello Stato*) har en årlig semester om 30 dagar.”

¹⁵ I artikel 24 i Decreto legislativo n. 116 – Riforma organica della magistratura onoraria e altre disposizioni sui giudici di pace, nonché disciplina transitoria relativa ai magistrati onorari in servizio, a norma della legge 28 aprile 2016, n. 57 (lagstiftningsdekret nr 116 – Reform av arvodesdomarämbetet och andra bestämmelser rörande fredsdomare samt övergångsbestämmelser för arvodesdomare som

tjänstgör enligt lag nr 57 av den 28 april 2016) av den 13 juli 2017 (GURI nr 177 av den 31 juli 2017, s. 1) föreskrivs en semesterersättning till fredsdomare, men endast för de domare som tillträtt sin tjänst efter den 16 augusti 2017.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 16 Sökanden i det nationella målet utnämndes till *Giudice di pace* (fredsdomare) den 23 februari 2001 och tjänstgjorde vid två olika domstolar mellan åren 2002 och 2005 och från år 2005 till i dag.
- 17 Under perioden från den 1 juli 2017 till den 30 juni 2018 meddelade sökanden i målet vid den nationella domstolen 478 domar i brottmål, 1 113 beslut att avskriva åtal mot kända misstänkta och 193 beslut att avskriva åtal mot okända misstänkta i egenskap av *giudice dell'indagine preliminare* (förundersökningsdomare). Inom ramen för sin tjänst håller hon, i egenskap av ensamdomare, två muntliga förhandlingar per vecka, med undantag för den obetalda semesterperioden i augusti, under vilken tidsfristerna för förfarandet avbryts.
- 18 I augusti 2018, under sin obetalda semester, utövade sökanden i målet vid den nationella domstolen inte någon verksamhet i egenskap av fredsdomare och erhöll följaktligen inte någon ersättning.
- 19 Den 8 oktober 2018 ansökte sökanden i det nationella målet vid *Giudice di pace di Bologna* (fredsdomaren i Bologna) om betalningsföreläggande mot *Governo della Repubblica italiana* (den italienska regeringen) med ett belopp på 4 500,00 euro, vilket enligt sökanden motsvarar den lön för augusti 2018 som en ordinarie domare med samma tjänstetid som hon kan göra anspråk på som ersättning för den skada som hon anser sig ha lidit till följd av att den italienska staten uppenbart åsidosatt artikel 4 i ramavtalet och artikel 7 i direktiv 2003/88 samt artikel 31 i stadgan. Sökanden i målet vid den nationella domstolen har i andra hand yrkat att den italienska regeringen ska förpliktas att av samma anledning betala ett belopp på 3 039,76 euro, beräknat på grundval av den nettolön som hon erhöll i juli 2018.
- 20 Det framgår härvid av beslutet om hänskjutande att de ersättningar som fredsdomarna uppbär har samband med det arbete som utförts och beräknas med hänsyn till antalet meddelade avgöranden. Under semesterperioden i augusti månad har sökanden i målet vid den nationella domstolen följaktligen inte erhållit någon ersättning, medan ordinarie domare har rätt till 30 dagars betald semester. Artikel 24 i lagstiftningsdekret nr 116 av den 13 juli 2017 om reformen av arvodesdomarämbetet och andra bestämmelser rörande fredsdomare samt övergångsbestämmelser för arvodesdomare som tjänstgör enligt lag nr 57 av den 28 april 2016, i vilken det numera föreskrivs att fredsdomare ska ha rätt till ersättning under sin semesterperiod, är inte tillämplig på sökanden i det nationella målet på grund av den dag då hon tillträdde sin tjänst.
- 21 Det framgår även av nämnda beslut att fredsdomarna i disciplinärenden har liknande skyldigheter som ordinarie domare. Dessa krav tillämpas av *Consiglio Superiore della Magistratura* (Högsta råtsrådet) tillsammans med justitieministern.
- 22 *Giudice di pace di Bologna* (fredsdomaren i Bologna) anser, i motsats till de högsta italienska domstolarna, att fredsdomare ska anses som "arbetstagare", trots att de innehar arvoderade tjänster, enligt bestämmelserna i direktiv 2003/88 och i ramavtalet. Till stöd för detta synsätt har fredsdomaren i Bologna bland annat hänvisat till den underordnade ställning som enligt denne kännetecknar förhållandet mellan fredsdomarna och *Ministero della giustizia* (justitieministeriet). På samma sätt omfattas fredsdomare inte bara av disciplinnämnden vid de högsta domstolsinstanserna, utan ingår även i domstolsväsendets personalförteckning. Dessutom utfärdas fredsdomarnas intyg om utbetalad ersättning på samma sätt som det som föreskrivs för offentliganställda, och fredsdomarens inkomst likställs med en arbetstagares inkomster. Direktiv 2003/88 och ramavtalet är således tillämpliga på dem.

- 23 Under dessa omständigheter beslutade Giudice di pace di Bologna (fredsdomaren i Bologna) att vilandeförklara målet och ställa fem tolkningsfrågor till domstolen.
- 24 Genom beslut av den 11 november 2019, som inkom till domstolen den 12 november 2019, beslutade den hänskjutande domstolen att återkalla den fjärde och den femte tolkningsfrågan, samtidigt som den bekräftade att den vidhöll de tre första tolkningsfrågorna, nämligen följande:
- ”1) Omfattas fredsdomare, såsom den hänskjutande domstolen, av begreppet europeisk allmän domstol som är behörig att begära förhandsavgörande med stöd av artikel 267 FEUF, även om fredsdomare enligt den nationella rättsordningen på grund av sina otrygga anställningsförhållanden inte tillerkänns samma arbetsvillkor som yrkesdomare, trots att de utför samma dömande uppgifter som yrkesdomare och ingår i det nationella domstolsväsendet, vilket strider mot de skyddsregler för de europeiska allmänna domstolarnas oberoende ställning och opartiskhet som anges i EU-domstolens dom av den 19 september 2006, *Wilson* (C-506/04, EU:C:2006:587, punkterna 47–53), dom av den 27 februari 2018, *Associação Sindical dos Juizes Portugueses* (C-64/16, EU:C:2018:117, punkterna 32 och 41–45), och dom av den 25 juli 2018, *Minister for Justice and Equality (Brister i domstolssystemet)* (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, punkterna 50–54)?
 - 2) Om fråga 1 ska besvaras jakande, omfattas den sökande fredsdomarens tjänsteutövning då av begreppet visstidsanställd, i den mening som avses i artikel 1.3 och artikel 7 i direktiv 2003/88, jämförda med klausul 2 i [ramavtalet] och med artikel 31.2 i [stadgan], såsom de har tolkats av EU-domstolen i dom av den 1 mars 2012, *O’Brien* (C-393/10, EU:C:2012:110), och dom av den 29 november 2017, *King* (C-214/16, EU:C:2017:914), och, om fråga 1 ska besvaras jakande, kan en ordinarie ledamot eller yrkesdomare vid tillämpningen av klausul 4 i [ramavtalet], då betraktas som en, med en visstidsanställd fredsdomare, jämförbar tillsvidareanställd?
 - 3) Om frågorna 1 och 2 ska besvaras jakande, utgör då artikel 47 i [stadgan], jämförd med artikel 267 FEUF, mot bakgrund av EU-domstolens praxis om italienska statens ansvar för det fall en domstol som dömer i sista instans gör sig skyldig till uppenbart åsidosättande av unionsrätten, närmare bestämt dom av den 30 september 2003, *Köbler* (C-224/01, EU:C:2003:513), dom av den 13 juni 2006, *Traghetti del Mediterraneo* (C-173/03, EU:C:2006:391), och dom av den 24 november 2011, kommissionen/Italien (C-379/10, ej publicerad, EU:C:2011:775), hinder för artikel 2.3 och 2.3-bis i Legge n. 117 – *Risarcimento dei danni cagionati nell’esercizio delle funzioni giudiziarie e responsabilità civile dei magistrati* (lag nr 117 om domarnas civilrättsliga ansvar) av den 13 april 1988 (GURI nr 88, den 15 april 1988), som inför ett begrepp om domarnas ansvar vid uppsåt eller grov oaktsamhet 'i fall av uppenbart åsidosättande av lagbestämmelser och unionsrätten ...' och ställer den nationella domstolen inför valet – som oavsett hur det görs ger upphov till civilrättsligt och disciplinärt ansvar gentemot staten i de mål där den offentliga myndigheten är part, i synnerhet när domaren i målet är en visstidsanställd fredsdomare utan effektivt rättsligt, ekonomiskt och socialförsäkringsmässigt skydd, som i förevarande mål – att antingen åsidosätta de nationella bestämmelserna genom att låta bli att tillämpa dem, och i stället tillämpa unionsrätten ... såsom den har tolkats av EU-domstolen, eller åsidosätta unionsrätten ... genom att tillämpa de nationella bestämmelserna som utgör hinder för att tillförsäkra ett effektivt skydd och strider mot artikel 1.3 och artikel 7 i direktiv 2003/88, mot klausulerna 2 och 4 i [ramavtalet], och mot artikel 31.2 i stadgan?”

Förfarandet vid domstolen

- 25 Den hänskjutande domstolen begärde att målet ska handläggas enligt det förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande som föreskrivs i artikel 23a i stadgan för Europeiska unionens domstol.
- 26 Domstolen beslutade den 6 november 2018 på förslag av referenten och efter att ha hört generaladvokaten att avslå denna begäran.

Begäran om återupptagande av den muntliga delen av förfarandet

- 27 Efter det att generaladvokaten föredragit sitt förslag till avgörande har sökanden i det nationella målet, genom skrivelse som inkom till domstolens kansli den 29 januari 2020, begärt att domstolen med stöd av artikel 83 i domstolens rättegångsregler ska återuppta den muntliga delen av förfarandet.
- 28 Till stöd för sin begäran har hon gjort gällande att generaladvokaten i sitt förslag till avgörande, vad gäller de olika delar som ingår i fredsdomarnas ersättning, hänvisat till delar av domstolens praxis som inte diskuterades vid förhandlingen den 28 november 2019. Sökanden i det nationella målet har invänt mot generaladvokatens bedömning av vilken metod som ska användas för att beräkna semesterersättningen och närmare bestämt vissa aspekter av den lön som ska användas vid beräkningen av nämnda ersättning. Sökanden i det nationella målet anser således att generaladvokaten har anfört ett nytt argument som inte diskuterades vid förhandlingen.
- 29 Det ska här erinras om att enligt artikel 252 andra stycket FEUF ska generaladvokaterna vid offentliga domstolssessioner, fullständigt opartiskt och oavhängigt, lägga fram motiverade yttranden i ärenden som enligt stadgan för Europeiska unionens domstol kräver deras deltagande. Domstolen är inte bunden av vare sig förslaget till avgörande eller av den motivering som ligger till grund för generaladvokatens förslag (dom av den 19 mars 2020, Sánchez Ruiz m.fl., C-103/18 och C-429/18, EU:C:2020:219, punkt 42 och där angiven rättspraxis).
- 30 Det ska i detta sammanhang även påpekas att det varken i stadgan för Europeiska unionens domstol eller i rättegångsreglerna föreskrivs någon möjlighet för de parter eller berörda som avses i artikel 23 i stadgan att inkomma med yttranden över generaladvokatens förslag till avgörande. Att en av parterna eller en av de berörda inte delar generaladvokatens synsätt i förslaget till avgörande, oavsett vilka frågor som generaladvokaten väljer att pröva, kan därför inte i sig utgöra ett tillräckligt skäl för att återuppta det muntliga förfarandet (dom av den 19 mars 2020, Sánchez Ruiz m.fl., C-103/18 och C-429/18, EU:C:2020:219, punkt 43 och där angiven rättspraxis).
- 31 Härav följer att den begäran om återupptagande av den muntliga delen av förfarandet som sökanden i målet vid den nationella domstolen har framställt syftar till att göra det möjligt för henne att bemöta den ståndpunkt som generaladvokaten har intagit i sitt förslag till avgörande. Denna begäran kan därför inte bifallas.
- 32 Enligt artikel 83 i domstolens rättegångsregler får domstolen emellertid efter att ha hört generaladvokaten, när som helst, genom särskilt uppsatt beslut, besluta att den muntliga delen av förfarandet ska återupptas, bland annat om domstolen anser att den inte har tillräcklig kännedom om omständigheterna i målet, eller om en part, efter det att den muntliga delen har förklarats avslutad, har lagt fram en ny omständighet som kan ha ett avgörande inflytande på målets utgång, eller om målet ska avgöras på grundval av ett argument som inte har avhandlats mellan parterna eller de berörda som avses i artikel 23 i domstolens stadga.
- 33 I förevarande fall anser domstolen, efter att ha hört generaladvokaten, att den har tillgång till alla uppgifter som den behöver för att kunna besvara den hänskjutande domstolens frågor och att förevarande mål inte behöver avgöras på grundval av ett argument som inte har avhandlats mellan de berörda parterna.
- 34 Av det ovanstående följer att det saknas skäl att återuppta den muntliga delen av förfarandet.

Prövning av tolkningsfrågorna

Huruvida tolkningsfrågorna kan tas upp till prövning

- 35 Republiken Italien och Europeiska kommissionen har i den första delen av sin argumentation gjort gällande att begäran om förhandsavgörande ska avvisas i sin helhet, eftersom den fredsdomare som har framställt begäran om förhandsavgörande inte kan anses vara en nationell domstol, i den mening som avses i artikel 267 FEUF, eftersom tre av de grundläggande villkoren i detta avseende inte är uppfyllda.
- 36 För det första är kravet på oberoende inte uppfyllt, bland annat vad avser den andra aspekten av intern art, eftersom den domstol som handlägger målet nödvändigtvis har ett intresse i utgången av tvisten vid den nationella domstolen, eftersom denne tillhör kategorin fredsdomare. Den hänskjutande domstolen kan således inte anses vara opartisk.
- 37 Republiken Italien och kommissionen har för det andra, vad gäller frågan huruvida den domstol som dömer i det nationella målet är av tvingande art, gjort gällande dels att de yrkanden som framställts av sökanden i målet vid den nationella domstolen har samband med en tvist om arbetsrättsliga frågor som rör frågan huruvida fredsdomarna är arbetstagare, dels att fredsdomarens behörighet vilar på en uppdelning, som är förbjuden enligt italiensk rätt, av sökandens fordringar gentemot den italienska staten.
- 38 För det tredje anser den italienska regeringen och kommissionen att det förfarande för betalningsföreläggande som är aktuellt i det nationella målet inte är kontradiktoriskt.
- 39 Kommissionen har i den andra delen av sin argumentation ifrågasatt dels huruvida begäran om förhandsavgörande är nödvändig, dels huruvida de ställda frågorna är relevanta för utgången i målet vid den nationella domstolen. Kommissionen anser för det första att den hänskjutande domstolen, samtidigt som den i punkt 22 i beslutet om hänskjutande själv har angett att det inte är nödvändigt med en begäran om förhandsavgörande, inte tydligt har förklarat varför den är osäker på hur vissa bestämmelser i unionsrätten ska tolkas. För det andra anser kommissionen dels att den andra frågan inte har ställts för att besvara ett verkligt tvivel från den nationella domstolen om tolkningen av unionsrätten, dels att den tredje frågan inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller föremålet för tvisten i målet vid den nationella domstolen.
- 40 I detta avseende ska det för det första prövas huruvida den fredsdomare som har gett upphov till förevarande begäran om förhandsavgörande uppfyller kriterierna för att betraktas som en nationell domstol, i den mening som avses i artikel 267 FEUF.
- 41 Denna frågeställning har även tagits upp i den första frågan, vilken i huvudsak syftar till att få fastställt huruvida fredsdomaren omfattas av begreppet ”domstol i en medlemsstat”, i den mening som avses i artikel 267 FEUF.
- 42 Enligt fast rättspraxis ska EU-domstolen, vid bedömningen av huruvida det aktuella organet utgör en domstol, i den mening som avses i artikel 267 FEUF, vilket är en rent unionsrättslig fråga, beakta ett antal omständigheter, såsom huruvida organet är upprättat enligt lag, organet är av stadigvarande karaktär, dess jurisdiktion är av tvingande art, förfarandet är kontradiktoriskt, organet tillämpar rättsregler och huruvida det har en oberoende ställning (dom av den 21 januari 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 51 och där angiven rättspraxis).
- 43 I förevarande fall ger uppgifterna i de handlingar som ingetts till domstolen inte anledning att betvivla att fredsdomaren uppfyller kriterierna om att fredsdomarinstitutet ska vara upprättad enligt lag, att den ska vara av stadigvarande karaktär och att den ska tillämpa rättsregler.

- 44 Däremot uppkommer först frågan huruvida fredsdomaren uppfyller kravet på oberoende. Den hänskjutande domstolen har beträffande sin egen oavhängighet uttryckt reservationer om arbetsvillkoren för italienska fredsdomare.
- 45 Det ska härvid erinras om att de nationella domstolarnas oavhängighet är nödvändig för att det system för domstolssamarbete vilket kommer till uttryck i möjligheten att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF ska kunna fungera väl. I enlighet med EU-domstolens fasta rättspraxis, vilken det erinras om i punkt 42 ovan, kan denna möjlighet således endast användas av en domstol som har till uppgift att tillämpa unionsrätten och som uppfyller bland annat detta krav på oavhängighet (dom av den 21 januari 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 56 och där angiven rättspraxis).
- 46 Enligt EU-domstolens rättspraxis omfattar begreppet oavhängighet två aspekter. För det första finns det en extern aspekt som förutsätter att det aktuella domstolsorganet fullgör sina uppgifter helt självständigt, utan att vara underställd någon annan och utan att ta emot order eller instruktioner från något håll och att det således är skyddat mot yttre inblandning eller påtryckningar som kan äventyra dess ledamöters oberoende prövning och påverka deras avgöranden (dom av den 21 januari 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 57 och där angiven rättspraxis).
- 47 Beträffande den externa aspekten av begreppet oavhängighet, ska det erinras om att det förhållandet att den aktuella instansens ledamöter är oavsättliga utgör en garanti som är grundläggande för domarnas oavhängighet, eftersom oavsättligheten syftar till att skydda integriteten hos dem som har till uppgift att döma (dom av den 21 januari 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 58 och där angiven rättspraxis).
- 48 Principen om domares oavsättlighet, vilken är av absolut grundläggande betydelse, kräver i synnerhet att domarna kan kvarstå i tjänst så länge som de inte uppnått obligatorisk pensionsålder eller fram till dess att deras förordnande löper ut då de tjänstgör enligt ett visstidsförordnande. Denna princip är inte absolut, men avsteg från principen får göras endast om det kan anses motiverat utifrån legitima och tvingande skäl, dock med iakttagande av proportionalitetsprincipen. Således är det vedertaget att domare får skiljas från sin tjänst om de har visat sig vara olämpliga att inneha tjänsten på grund av arbetsoförmåga eller på grund av att de grovt åsidosatt sina tjänsteåligganden; därvid ska förfarandet genomföras enligt adekvata handläggningsregler (dom av den 21 januari 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 59 och där angiven rättspraxis).
- 49 Garantin för att ledamöterna i en domstol ska vara oavsättliga kräver således att de fall där ledamöterna får skiljas från sin tjänst ska vara särskilt reglerade genom uttryckliga lagbestämmelser som erbjuder mer omfattande garantier än dem som gäller enligt allmänna förvaltningsrättsliga och arbetsrättsliga bestämmelser i fall av avsättning på oskälig grund (dom av den 21 januari 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 60 och där angiven rättspraxis).
- 50 Den andra aspekten av begreppet oavhängighet är en inre aspekt som hänger samman med begreppet opartiskhet och innebär att organet ska hålla samma avstånd i förhållande till parterna i tvisten och till parternas respektive intressen med avseende på saken i tvisten. Denna aspekt förutsätter att kravet på objektivitet iakttas och att det inte finns något annat intresse i ärendets utgång än vad som följer av en strikt tillämpning av rättsreglerna (dom av den 21 januari 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 61 och där angiven rättspraxis).
- 51 Dessa skyddsregler för oavhängighet och opartiskhet förutsätter att det finns regler – särskilt vad gäller organets sammansättning, utnämningar, förordnandenas längd, de grunder på vilka ledamöterna får lägga ned sina röster samt jävsgrunder och grunder enligt vilka en ledamot får entledigas – som utesluter allt rimligt tvivel som enskilda skulle kunna hysa beträffande organets förmåga att inte låta

sig påverkas av yttre omständigheter och dess neutralitet i förhållande till de motstående intressena (dom av den 21 januari 2020, Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 63 och där angiven rättspraxis).

- 52 I förevarande fall konstaterar domstolen att vad gäller utnämningen av fredsdomare utnämns de enligt tillämplig nationell lagstiftning, bland annat artikel 4 i lag nr 374/1991, genom dekret av Republiken Italiens president, efter överläggning med högsta domarrådet och på förslag av det territoriellt behöriga domstolsrådet, kompletterat med fem företrädare som gemensamt utses av styrelserna för advokatsamfundet och för åklagarna i appellationsdomstolen.
- 53 När det gäller längden på fredsdomarnas ämbete ska det påpekas att det framgår av de handlingar som ingetts till domstolen att dessa domare har ett mandat på fyra år som kan förlängas med samma tid. Dessutom förblir fredsdomarna i princip i tjänst fram till dess att deras mandatperiod på fyra år löper ut, under förutsättning att denna inte förlängs.
- 54 När det gäller avsättning av fredsdomare framgår det av handlingarna i målet att de fall där de kan avsättas och de särskilda förfarandena i detta avseende regleras i uttryckliga nationella lagbestämmelser.
- 55 Det framgår dessutom att fredsdomarna utövar sitt ämbete helt självständigt, om inte annat följer av bestämmelserna om disciplinåtgärder, och utan yttre påtryckningar som kan påverka deras beslut.
- 56 När det gäller kravet på oberoende, betraktat ur den andra aspekten, av intern art, som avses i punkt 50 i förevarande dom, räcker det, såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 51 i sitt förslag till avgörande, att konstatera att domstolen redan vid flera tillfällen har besvarat en mängd tolkningsfrågor rörande domares ställning, utan att därvid ifrågasätta de hänskjutande domstolarnas oberoende (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 juni 2017, Florescu m.fl., C-258/14, EU:C:2017:448, dom av den 27 februari 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, dom av den 7 februari 2019, Escribano Vindel, C-49/18, EU:C:2019:106, och dom av den 19 november 2019, A.K. m.fl. (Oavhängigheten hos avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen), C-585/18, C-624/18 och C-625/18, EU:C:2019:982).
- 57 Mot bakgrund av vad som anförts i punkterna 44–56 i förevarande dom finner domstolen att kravet på oberoende är uppfyllt i förevarande fall.
- 58 Vidare uppkommer frågan huruvida den hänskjutande domstolens jurisdiktion är av tvingande art.
- 59 Republiken Italien och kommissionen har uttryckt tvivel om huruvida den hänskjutande domstolen är behörig att pröva en sådan tvist som den som den har att avgöra, eftersom de yrkanden som sökanden i målet vid den nationella domstolen har framställt hänför sig till en tvist om arbetsrätt som rör frågan huruvida fredsdomarna är arbetstagare. Det är härvid tillräckligt att påpeka att det är utrett att tvisten vid den nationella domstolen inte är en talan som avser arbetsrätt, utan en skadeståndstalan mot staten. Italien och kommissionen har inte ifrågasatt att fredsdomare är behöriga att avgöra mål som avser sådana anspråk.
- 60 Vad för det andra gäller påståendet att staten delat upp de fordringar sökanden i det nationella målet har mot staten på ett otillåtet sätt, framgår det av beslutet om hänskjutande att fredsdomaren enligt artikel 7 första stycket i Codice di procedura civile (civilprocesslagen) är behörig att pröva tvister om lös egendom vars värde inte överstiger 5 000 euro, när dessa enligt lag inte är hänförliga till en annan domstols behörighet. Enligt samma beslut innehåller artikel 4.43 i Legge 12 november 2011, n. 183 (lag nr 183 av den 12 november 2011) inget förbehåll vad gäller materiell behörighet, och hennes ansökan om ett betalningsföreläggande mot den italienska regeringen har således framställts på ett korrekt sätt inom gränserna för den nationella domstolens behörighet i förhållande till tvisteföremålets värde och den nationella domstolens territoriella behörighet.

- 61 Det är härvid tillräckligt att erinra om att det inte ankommer på EU-domstolen att ifrågasätta den hänskjutande domstolens bedömning av huruvida talan i det nationella målet kan tas upp till sakprövning, vilket inom ramen för förfarandet för förhandsavgörande är en fråga som omfattas av den nationella domstolens behörighet, och inte heller att kontrollera huruvida beslutet att hänskjuta tolkningsfrågorna har fattats i enlighet med nationella regler om domstolsorganisation och domstolsförfaranden (dom av den 10 december 2018, *Wightman* m.fl., C-621/18, EU:C:2018:999, punkt 30, samt beslut av den 17 januari 2019, *Rossi* m.fl., C-626/17, ej publicerat, EU:C:2019:28, punkt 22 och där angiven rättspraxis). EU-domstolen är således bunden av det beslut om hänskjutande som fattas av en medlemsstats domstol, så länge som detta beslut inte har återkallats genom ett eventuellt överklagande inom ramen för nationell rätt (dom av den 7 juli 2016, *Genentech*, C-567/14, EU:C:2016:526, punkt 23, och dom av den 11 juli 1996, *SFEI* m.fl., C-39/94, EU:C:1996:285, punkt 24).
- 62 Det ska tilläggas att en sådan situation under dessa omständigheter skiljer sig från situationen i de mål som gav upphov till beslut av den 6 september 2018, *Di Girolamo* (C-472/17, ej publicerat, EU:C:2018:684), och beslut av den 17 december 2019, *Di Giamolo* (C-618/18, ej publicerat, EU:C:2019:1090), i vilka den hänskjutande domstolen tydligt hade angett att den inte var behörig att pröva den talan som väckts vid den.
- 63 Vad slutligen gäller frågan huruvida förfarandet vid den nationella domstolen är kontradiktoriskt, räcker det att erinra om att det följer av domstolens fasta praxis att det enligt artikel 267 FEUF inte krävs att förfarandet vid den hänskjutande domstolen är kontradiktoriskt för att den ska kunna vända sig till EU-domstolen. Det framgår däremot av denna artikel att de nationella domstolarna endast har befogenhet att framställa en begäran till domstolen om en tvist är anhängig vid dem och om de ska fälla avgörande inom ramen för ett förfarande som är avsett att leda till ett avgörande av rättskipningskaraktär (dom av den 16 december 2008, *Cartesio*, C-210/06, EU:C:2008:723, punkt 56, och dom av den 4 september 2019, *Salvoni*, C-347/18, EU:C:2019:661, punkt 26 och där angiven rättspraxis). Detta är dock fallet här.
- 64 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 62 i sitt förslag till avgörande har domstolen dessutom redan slagit fast att en begäran om förhandsavgörande även kan framställas till den inom ramen för ett förfarande för betalningsföreläggande (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 december 1971, *Politi*, 43/71, EU:C:1971:122, punkterna 4 och 5, och dom av den 8 juni 1998, *Corsica Ferries France*, C-266/96, EU:C:1998:306, punkt 23).
- 65 Mot bakgrund av det ovan anförda finner domstolen att de tvivel som kommissionen och den italienska regeringen har uttryckt inte kan godtas, och att fredsdomaren uppfyller kriterierna för att betraktas som en ”domstol i en medlemsstat”, i den mening som avses i artikel 267 FEUF.
- 66 Vad för det andra gäller nödvändigheten av att begära förhandsavgörande och relevansen av de frågor som ställts, erinrar domstolen om att det enligt fast rättspraxis uteslutande ankommer på den nationella domstolen, vid vilken målet anhängiggjorts och vilken har ansvaret för det rättsliga avgörandet, att mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i målet bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken som relevansen av de frågor som ställs till EU-domstolen. EU-domstolen är följaktligen i princip skyldig att meddela ett förhandsavgörande när de frågor som ställts av den nationella domstolen avser tolkningen av en unionsbestämmelse (dom av den 19 november 2019, *A.K.* m.fl. (Oavhängigheten hos avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen), C-585/18, C-624/18 och C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 97 och där angiven rättspraxis).
- 67 Frågor om tolkningen av unionsrätten presumeras således vara relevanta. En begäran från en nationell domstol kan bara avvisas då det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller saken i det nationella målet eller då frågorna är hypotetiska eller EU-domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till

den (dom av den 19 november 2019, A.K. m.fl. (Oavhängigheten hos avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen), C-585/18, C-624/18 och C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 98 och där angiven rättspraxis, och dom av den 19 oktober 2017, Paper Consult, C-101/16, EU:C:2017:775, punkt 29 och där angiven rättspraxis).

- 68 Eftersom beslutet om hänskjutande utgör grunden för förfarandet vid EU-domstolen, måste den nationella domstolen, i själva beslutet om hänskjutande, klargöra den faktiska och rättsliga bakgrunden till det nationella målet och åtminstone i någon mån förklara varför den begär tolkning av just de angivna unionsbestämmelserna samt redogöra för det samband som den har funnit föreligga mellan dessa bestämmelser och den i det målet tillämpliga nationella lagstiftningen (se, för ett liknande resonemang, bland annat dom av den 9 mars 2017, Milkova, C-406/15, EU:C:2017:198, punkt 73, och beslut av den 16 januari 2020, Telecom Italia m.fl., C-368/19, ej publicerat, EU:C:2020:21, punkt 37).
- 69 Dessa kumulativa krav avseende innehållet i en begäran om förhandsavgörande anges uttryckligen i artikel 94 i rättegångsreglerna. Härav följer särskilt att begäran om förhandsavgörande måste innehålla "[e]n redogörelse för de skäl som fått den hänskjutande domstolen att undra över tolkningen eller giltigheten av de aktuella unionsrättsliga bestämmelserna, och för det samband som den hänskjutande domstolen har funnit föreligga mellan de unionsrättsliga bestämmelserna och den nationella lagstiftning som är tillämplig i målet".
- 70 I förevarande fall kan det konstateras att det tydligt framgår av punkt 22 i beslutet att den hänskjutande domstolen endast har redogjort för de argument som anförts av sökanden i det nationella målet, nämligen att det är möjligt att bifalla dess begäran utan att ställa en tolkningsfråga till EU-domstolen och att hon inte på något sätt har påstått att en begäran om förhandsavgörande inte är nödvändig för att avgöra det mål som är anhängigt vid den nationella domstolen.
- 71 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkterna 32 och 33 i sitt förslag till avgörande är det viktigt att betona att den andra tolkningsfrågan inte saknar relevans, eftersom den hänskjutande domstolen genom denna fråga, för att få klarhet i huruvida sökanden i det nationella målet kan begära skadestånd på grund av att hon nekats betald ledighet, vill få klarhet i hur den ska tolka begreppet arbetstagare, i den mening som avses i direktiv 2003/88, och principen om icke-diskriminering i ramavtalet för att avgöra om de är tillämpliga på den italienska domstolen.
- 72 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 34 i sitt förslag till avgörande kräver dessa frågor ett klargörande.
- 73 Vad gäller den tredje frågan ska det däremot påpekas att målet vid den nationella domstolen inte rör domarnas personliga ansvar utan ett yrkande om ersättning i form av betald semester. Den hänskjutande domstolen har inte förklarat på vilket sätt en tolkning av artikel 47 i stadgan är nödvändig för att den ska kunna avgöra målet eller vilket samband som den anser föreligga mellan de unionsrättsliga bestämmelser som den har begärt tolkning av och den nationella lagstiftning som är tillämplig i det nationella målet.
- 74 Det framgår inte heller på något sätt av beslutet om hänskjutande att det kan uppkomma en fråga om ansvar för uppsåt eller grov vårdslöshet vad gäller den hänskjutande domstolen.
- 75 Under dessa omständigheter och med beaktande av samtliga dessa omständigheter konstaterar domstolen att begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning med undantag för den tredje frågan.

Prövning i sak

Den första frågan

- 76 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 267 FEUF ska tolkas så, att en *Giudice di pace* (fredsdomare) omfattas av begreppet ”domstol i en medlemsstat”, i den mening som avses i denna artikel.
- 77 I förevarande fall framgår det av övervägandena i punkterna 42–65 ovan att så är fallet. Den första frågan ska således besvaras så, att en *Giudice di pace* (fredsdomare) omfattas av begreppet ”domstol i en medlemsstat”, i den mening som avses i ovannämnda artikel.

Den andra frågan

- 78 Det ska inledningsvis påpekas att den andra frågan innehåller tre olika aspekter för att bedöma en eventuell rätt för fredsdomare att ta ut betald semester på grundval av unionsrätten. Denna fråga avser således tolkningen av begreppet arbetstagare, i den mening som avses i direktiv 2003/88, och den har ställts för att avgöra huruvida en *Giudice di pace* (fredsdomare), såsom sökanden i det nationella målet, kan omfattas av detta begrepp, eftersom det i artikel 7.1 i direktivet föreskrivs att medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som behövs för att se till att varje arbetstagare får en årlig betald semester om minst fyra veckor. Nämda fråga avser vidare begreppet ”visstidsanställd”, i den mening som avses i ramavtalet. Om det sistnämnda begreppet omfattar en fredsdomare undrar den hänskjutande domstolen om fredsdomare kan jämföras med ordinarie domare vid tillämpningen av den icke-diskrimineringsprincip som anges i klausul 4 i ramavtalet. Dessa domare har rätt till ytterligare årlig betald semester på sammanlagt 30 dagar.

– Direktiv 2003/88

- 79 Genom den första delen av den andra frågan önskar den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida artikel 7.1 i direktiv 2003/88 och artikel 31.2 i stadgan ska tolkas så, att en fredsdomare, som har detta ämbete som sin huvudsyssla och som uppbär ersättning för utfört arbete och ersättning för varje månads faktiskt arbete, kan omfattas av begreppet arbetstagare, i den mening som avses i dessa bestämmelser.
- 80 Det ska för det första fastställas huruvida direktivet är tillämpligt i förevarande fall.
- 81 Det ska härvid erinras om att artikel 1.3 i direktiv 2003/88 definierar direktivets tillämpningsområde genom att hänvisa till artikel 2 i direktiv 89/391.
- 82 Enligt artikel 2.1 i direktiv 89/391 ska direktivet tillämpas på ”all verksamhet, såväl privat som offentlig”.
- 83 Det framgår emellertid av artikel 2.2 första stycket i samma direktiv att detta inte ska tillämpas på sådana offentliga verksamheter där det inte kan undvikas att förhållanden som är speciella för dessa verksamheter kommer i konflikt med direktivet, exempelvis försvaret eller polisen eller viss specifik verksamhet inom civilförsvaret.
- 84 Det ska i detta sammanhang påpekas att enligt domstolens praxis grundas det kriterium som uppställs i artikel 2.2 första stycket direktiv 89/391 för att undanta vissa verksamheter från direktivets tillämpningsområde och, indirekt, från tillämpningsområdet för direktiv 2003/88, inte på att arbetstagarna tillhör en av de sektorer av offentlig verksamhet som avses i den bestämmelsen, sedd som helhet, utan enbart på den specifika arten av vissa särskilda uppdrag som arbetstagare i dessa

sektorer utför, då just den specifika arten av dessa uppdrag motiverar ett undantag från reglerna till skydd för arbetstagarnas säkerhet och hälsa, på grund av att det är absolut nödvändigt att garantera ett effektivt skydd av arbetstagarkollektivet (dom av den 20 november 2018, *Sindicatul Familia Constanta m.fl.*, C-147/17, EU:C:2018:926, punkt 55).

- 85 Även om fredsdomarens dömande verksamhet i förevarande fall inte uttryckligen nämns i de exempel som anges i artikel 2.1 i direktiv 89/391, ingår detta ämbete i den offentliga sektorn. Fredsdomare omfattas således i princip av tillämpningsområdet för direktiv 89/391 och direktiv 2003/88.
- 86 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 71 i sitt förslag till avgörande finns det inte heller något som motiverar att artikel 2.2 första stycket i direktiv 89/391 ska tillämpas på fredsdomare och att de generellt ska undantas från båda direktivens tillämpningsområde.
- 87 Under dessa omständigheter ska direktiv 2003/88 anses vara tillämpligt i det nationella målet.
- 88 För det andra ska det erinras om att vid tillämpningen av arbetstidsdirektivet kan begreppet arbetstagare inte tolkas olika beroende på vilken nationell lagstiftning det är fråga om, utan det måste ges en egen unionsrättslig definition (dom av den 26 mars 2015, *Fenoll*, C-316/13, EU:C:2015:200, punkt 25, och dom av den 20 november 2018, *Sindicatul Familia Constanța m.fl.*, C-147/17, EU:C:2018:926, punkt 41 och där angiven rättspraxis).
- 89 Detta konstaterande gäller, för att säkerställa enhetlighet vad gäller den personkrets (*ratione personae*) som omfattas av tillämpningsområdet för rätten till årlig betald semester, även vid tolkningen av begreppet arbetstagare, i den mening som avses i artikel 7 i direktiv 2003/88 och artikel 31.2 i stadgan (dom av den 26 mars 2015, *Fenoll*, C-316/13, EU:C:2015:200, punkt 26).
- 90 Nämnda begrepp ska definieras enligt de objektiva kriterier som kännetecknar ett anställningsförhållande, med beaktande av de berörda personernas rättigheter och skyldigheter (dom av den 20 november 2018, *Sindicatul Familia Constanța m.fl.*, C-147/17, EU:C:2018:926, punkt 41 och där angiven rättspraxis).
- 91 Det ankommer på den nationella domstolen att avgöra vad som omfattas av begreppet arbetstagare. Den ska då i slutändan grunda sig på objektiva kriterier och göra en helhetsbedömning av alla omständigheter i det mål som den har att avgöra, avseende arten av såväl det aktuella arbetet som förhållandet mellan parterna i fråga (dom av den 14 oktober 2010, *Union syndicale Solidaires Isère*, C-428/09, EU:C:2010:612, punkt 29).
- 92 EU-domstolen kan emellertid fastställa principer och kriterier som den nationella domstolen ska beakta vid prövningen.
- 93 Det ska härvid erinras om att varje person som utför verkligt och faktiskt arbete, med undantag av arbete som utförs i så liten omfattning att det framstår som rent marginellt och sidoordnat, ska betraktas som "arbetstagare" (dom av den 26 mars 2015, *Fenoll*, C-316/13, EU:C:2015:200, punkt 27).
- 94 Enligt fast rättspraxis är vidare det viktigaste kännetecknet för ett anställningsförhållande att en person under en viss tid mot ersättning utför arbete åt en annan person under dennes ledning (dom av den 20 november 2018, *Sindicatul Familia Constanța m.fl.*, C-147/17, EU:C:2018:926, punkt 41 och där angiven rättspraxis).
- 95 Vad för det första gäller de arbetsuppgifter som sökanden i målet vid den nationella domstolen har utfört i egenskap av fredsdomare, framgår det av beslutet om hänskjutande att dessa är verkliga och faktiska, och att hon dessutom utövar dem som sin huvudsyssla. Under en viss period, närmare

bestämt från den 1 juli 2017 till den 30 juni 2018, meddelade hon 478 domar i brottmål och 1 326 beslut. Hon höll förhandlingar två gånger i veckan. Dessa arbetsuppgifter framstår inte som rent marginella eller sidoordnade.

- 96 Det ska i detta sammanhang erinras om, vad gäller arten av det rättsförhållande som är aktuellt i det nationella målet, inom ramen för vilket sökanden i det nationella målet utför sina arbetsuppgifter, att domstolen redan har slagit fast att frågan huruvida anställningsförhållandet enligt nationell rätt är ett rättsförhållande av sitt eget slag (*sui generis*) saknar betydelse vid bedömningen av om en person ska betecknas som arbetstagare i unionsrättslig mening (dom av den 26 mars 2015, Fenoll, C-316/13, EU:C:2015:200, punkt 31).
- 97 Vad därefter gäller ersättningen ska det prövas huruvida de belopp som sökanden i målet vid den nationella domstolen har erhållit har betalats ut som vederlag för hennes yrkesverksamhet.
- 98 Det framgår av de handlingar som ingetts till domstolen att fredsdomare uppbär ersättningar på 35 eller 55 euro för de tjänster de utför och att dessa är föremål för samma beskattning som en ordinarie arbetstagares lön. De har särskilt rätt till sådan ersättning för varje förhandling i ett tvistemål eller ett brottmål, även om det inte är fråga om muntlig förhandling, och för försegling, och för varje annat förfarande som tilldelats och avslutats eller avskrivits. Dessa fredsdomare erhåller även ersättning för varje faktisk tjänstgöringsmånad såsom ersättning för utbildningskostnader, uppdateringskostnader och allmänna kostnader för tjänsten.
- 99 Även om det framgår av beslutet om hänskjutande att uppdraget som fredsdomare är "arvoderat" och att vissa av de belopp som utbetalas utgör ersättning för utlägg, är det icke desto mindre så att omfattningen av det arbete som utförts av sökanden i målet vid den nationella domstolen, och följaktligen de belopp som hon erhållit för detta arbete, är betydande. Det framgår nämligen av detta beslut att sökanden i det nationella målet, under perioden från den 1 juli 2017 till den 30 juni 2018, avslutade omkring 1 800 förfaranden.
- 100 Enbart den omständigheten att uppdraget som fredsdomare betecknas som "arvoderat" i den nationella lagstiftningen innebär således inte att den ekonomiska ersättning som en fredsdomare uppbär ska anses sakna vederlagskaraktär.
- 101 Även om det är så att lön för utfört arbete utgör ett grundläggande kännetecken i ett arbetsförhållande, är det dessutom icke desto mindre så att såväl en låg lönenivå som frågan varifrån medlen till ersättningen kommer helt saknar betydelse vid bedömningen av om en person ska betecknas som arbetstagare i unionsrättslig mening (se, för ett liknande resonemang, dom av den 30 mars 2006, Mattern och Cikotic, C-10/05, EU:C:2006:220, punkt 22, och dom av den 4 juni 2009, Vatsouras och Koupatantze, C-22/08 och C-23/08, EU:C:2009:344, punkt 27).
- 102 Under dessa omständigheter ankommer det i slutändan på den nationella domstolen att vid bedömningen av de faktiska omständigheterna pröva huruvida de belopp som sökanden i målet vid den nationella domstolen har uppburit inom ramen för sin yrkesverksamhet som fredsdomare är av vederlagskaraktär som ger henne en materiell förmån och säkerställer hennes uppehälle.
- 103 Ett anställningsförhållande förutsätter slutligen att det finns ett hierarkiskt förhållande mellan arbetstagaren och arbetsgivaren. Bedömningen av huruvida ett sådant förhållande är för handen ska göras i varje enskilt fall med beaktande av samtliga omständigheter som kännetecknar förhållandet mellan parterna (dom av den 20 november 2018, Sindicatul Familia Constanța m.fl., C-147/17, EU:C:2018:926, punkt 42 och där angiven rättspraxis).
- 104 Det är förvisso av vikt för domarnas ämbete att de skyddas mot yttre inblandning eller påtryckningar som kan skada deras oavhängighet i deras dömande verksamhet och dömande funktion.

- 105 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 83 i sitt förslag till avgörande utesluter detta krav emellertid inte att fredsdomare kan anses som arbetstagare.
- 106 Det framgår av rättspraxis att den omständigheten att domare är underkastade vissa anställningsvillkor och att de kan anses som arbetstagare inte på något sätt påverkar principen om domstolarnas självständighet eller medlemsstaternas möjlighet att föreskriva att det kan antas särskilda föreskrifter för domarkåren (se, analogt, dom av den 1 mars 2012, O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, punkt 47).
- 107 Även om den enda omständigheten att fredsdomare, i förevarande fall, omfattas av disciplinära befogenheter som utövas av Consiglio superiore della magistratura (Högsta domstolsrådet, Italien) (nedan kallat CSM) inte i sig är tillräcklig för att de ska anses befinna sig i ett anställningsförhållande gentemot en arbetsgivare (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 mars 1987, kommissionen/Nederländerna, 235/85, EU:C:1987:161, punkt 14), så ska denna omständighet dock beaktas vid bedömningen av de samlade omständigheterna i det nationella målet.
- 108 Det finns således anledning att beakta hur fredsdomare organiserar sitt arbete.
- 109 Det framgår av beslutet om hänskjutande att fredsdomare, även om de kan organisera sitt arbete på ett mer flexibelt sätt än andra yrkesutövare, förväntas följa de organisationsscheman som anger sammansättningen av den fredsdomarjurisdiktion som de tillhör, eftersom dessa scheman i detalj och på ett tvingande sätt reglerar organisationen av deras arbete, inbegripet fördelningen av ärenden samt datum och timantal för förhandlingarna.
- 110 Det framgår även av beslutet om hänskjutande att fredsdomarna är skyldiga att följa de tjänsteorder som utfärdats av Capo dell'Ufficio (domarkårens ordförande, Italien). Dessa domare är även skyldiga att beakta CSM:s särskilda och allmänna organisationsbeslut.
- 111 Den hänskjutande domstolen har tillagt att dessa domare alltid ska vara tillgängliga och att de omfattas av liknande disciplinära krav som ordinarie domare.
- 112 Under dessa omständigheter förefaller det som om fredsdomarna utför sina uppgifter inom ramen för ett rättsligt underordnat förhållande på det administrativa planet, vilket inte påverkar deras oavhängighet i deras dömande verksamhet, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.
- 113 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första delen av den andra frågan besvaras enligt följande. Artikel 7.1 i direktiv 2003/88 och artikel 31.2 i stadgan ska tolkas så, att en fredsdomare som, inom ramen för sitt ämbete, utför verkligt och faktiskt arbete, som varken är rent marginellt eller sidoordnat, och för vilket denne erhåller ersättning av vederlagskaraktär, kan anses omfattas av begreppet arbetstagare, i den mening som avses i dessa bestämmelser, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.

– *Begreppet visstidsanställd, i den mening som avses i ramavtalet*

- 114 Genom den andra frågans andra del önskar den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida klausul 2.1 i ramavtalet ska tolkas så, att en fredsdomare som utnämns för en begränsad period, och som har detta ämbete som sin huvudsyssla och som uppstår ersättning för utfört arbete och ersättning för varje månads faktiskt arbete, omfattas av begreppet visstidsanställd, i den mening som avses i denna bestämmelse.
- 115 Det ska härvid påpekas att det framgår av ordalydelsen i nämnda bestämmelse att dess tillämpningsområde är brett, eftersom det allmänt avser "vistidsanställda som har ett anställningskontrakt eller ett anställningsförhållande, enligt definitionerna i lagar, kollektivavtal eller

praxis i varje medlemsstat”. Definitionen av begreppet ”visstidsanställd”, i den mening som avses i klausul 3.1 i ramavtalet, omfattar dessutom alla arbetstagare, utan att någon skillnad görs beroende på om arbetstagaren är anställd av en offentlig eller en privat arbetsgivare och oberoende av hur avtalet kvalificeras enligt nationell rätt (dom av den 19 mars 2020, Sánchez Ruiz m.fl., C-103/18 och C-429/18, EU:C:2020:219, punkt 108).

- 116 Ramavtalet är följaktligen tillämpligt på samtliga arbetstagare som utför arbete mot ersättning inom ramen för ett anställningsförhållande som ingåtts för en viss tid med deras arbetsgivare, under förutsättning att arbetstagarna är bundna av ett anställningskontrakt i den mening som avses i nationell rätt och med förbehåll för medlemsstaternas utrymme för skönsmässig bedömning enligt klausul 2.2 i ramavtalet att besluta huruvida ramavtalet ska gälla vissa kategorier av anställningsavtal och anställningsförhållanden och med förbehåll för att ramavtalet enligt fjärde stycket i dess inledning inte gäller inhyrda arbetstagare (dom av den 19 mars 2020, Sánchez Ruiz m.fl., C-103/18 och C-429/18, EU:C:2020:219, punkt 109).
- 117 Såsom framgår av skäl 17 i direktiv 1999/70 och av klausul 2.1 i ramavtalet överlåter direktivet visserligen åt medlemsstaterna att definiera begreppen ”anställningskontrakt” eller ”anställningsförhållande” i denna klausul i enlighet med nationell lagstiftning och/eller nationell praxis. Medlemsstaterna har emellertid inte ett obegränsat utrymme för skönsmässig bedömning när det gäller att definiera sådana begrepp. Sådana begrepp kan nämligen definieras i enlighet med nationell lagstiftning och/eller nationell praxis, förutsatt att det sker med iakttagande av direktivets ändamålsenliga verkan och av allmänna principer i unionsrätten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 1 mars 2012, O’Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, punkt 34).
- 118 Enbart den omständigheten att en yrkesverksamhet, vars utövande innebär en materiell fördel, kvalificeras som ”arvoderad” enligt nationell rätt saknar i detta sammanhang relevans när det gäller ramavtalets tillämplighet. Den ändamålsenliga verkan av direktiv 1999/70 och av ramavtalet liksom deras enhetliga tillämpning i medlemsstaterna skulle nämligen allvarligt undergrävas om de sistnämnda efter eget gottfinnande kunde utesluta vissa personkategorier från det skydd som nämnda rättsakter är avsedda att ge (se, för ett liknande resonemang, dom av den 13 september 2007, Del Cerro Alonso, C-307/05, EU:C:2007:509, punkt 29 och dom av den 1 mars 2012, O’Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, punkt 36).
- 119 Såsom det har erinrats om i punkt 116 i förevarande dom är direktiv 1999/70 och ramavtalet tillämpliga på samtliga arbetstagare som utför arbete mot ersättning inom ramen för ett anställningsförhållande som ingåtts för en viss tid med en arbetsgivare.
- 120 Såsom framgår av bland annat punkterna 95, 98 och 99 i förevarande dom samt av begäran om förhandsavgörande framgår det att en fredsdomare, såsom sökanden i målet vid den nationella domstolen, inom ramen för detta ämbete, utför verkligt och faktiskt arbete, som varken är rent marginellt eller sidoordnat, för vilket det utges ersättning för varje enskild arbetsuppgift och för varje månad, vars vederlagskaraktär inte kan uteslutas.
- 121 Domstolen har dessutom slagit fast att ramavtalet inte utesluter någon särskild sektor och att bestämmelserna i detta avtal är tillämpliga på tidsbegränsade anställningskontrakt och anställningsförhållanden med myndigheter eller andra organ inom den offentliga sektorn (beslut av den 19 mars 2019, CCOO, C-293/18, ej publicerat, EU:C:2019:224, punkt 30).
- 122 Det faktum att fredsdomare i förevarande fall anses inneha ett domarämbete utgör inte i sig tillräcklig grund för att dessa ska berövas de rättigheter som föreskrivs i ramavtalet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 1 mars 2012, O’Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, punkt 41).

- 123 Det följer nämligen av behovet att säkerställa den i ramavtalet stadfästa principen om likabehandling för ändamålsenlig verkan, att ett sådant undantag endast kan godtas om det inte kan anses godtyckligt och om det aktuella anställningsförhållandet till sin natur skiljer sig väsentligt från det anställningsförhållande som en anställd som enligt nationell rätt är att anse som arbetstagare har till sin arbetsgivare (se, analogt, dom av den 1 mars 2012, O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, punkt 42).
- 124 Det ankommer på den hänskjutande domstolen att göra den slutgiltiga prövningen av huruvida förhållandet mellan fredsdomarna och justitieministeriet till sin natur skiljer sig väsentligt från det anställningsförhållande som råder mellan en arbetsgivare och en arbetstagare. EU-domstolen kan emellertid fastställa principer och kriterier som den nationella domstolen ska beakta (se, analogt, dom av den 1 mars 2012, O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, punkt 43).
- 125 Den nationella domstolen ska härvid, vid prövningen av huruvida nämnda förhållande till sin natur skiljer sig väsentligt från det anställningsförhållande som en anställd som enligt nationell rätt är att anse som arbetstagare har till sin arbetsgivare, i enlighet med andemeningen och syftet med ramavtalet om deltidsarbete, beakta gränsdragningen mellan begreppet arbetstagare och begreppet egenföretagare (se, analogt, dom av den 1 mars 2012, O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, punkt 44).
- 126 Härvid ska såväl det sätt på vilket fredsdomare utnämns och avsätts som det sätt på vilket deras arbete är organiserat beaktas. (se, analogt, dom av den 1 mars 2012, O'Brien, C-393/10, EU:C:2012:110, punkt 45).
- 127 Vad gäller utnämningen av fredsdomare föreskrivs i artikel 4 i lag nr 374/1991 att dessa domare ska utses genom dekret av Republiken Italiens president, efter överläggning med högsta domarrådet och på förslag av det territoriellt behöriga domstolsrådet, kompletterat med fem företrädare som gemensamt utses av styrelserna för advokatsamfundet och för åklagarna i appellationsdomstolen.
- 128 Det är i detta avseende inte relevant att dessa anställningsförhållanden har fastställts genom förvaltningsbeslut på grund av arbetsgivarens offentliga ställning (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 mars 2020, Sánchez Ruiz m.fl., C-103/18 och C-429/18, EU:C:2020:219, punkt 115).
- 129 När det gäller avsättning av fredsdomare framgår det av handlingarna i målet att de fall där de kan avsättas och de särskilda förfarandena i detta avseende regleras i uttryckliga nationella lagbestämmelser. I detta avseende ankommer det på den hänskjutande domstolen att kontrollera huruvida de regler för avsättning av fredsdomare som föreskrivs på nationell nivå gör att förhållandet mellan fredsdomarna och justitieministeriet till sin natur skiljer sig väsentligt från det anställningsförhållande som råder mellan en arbetsgivare och en arbetstagare.
- 130 När det gäller sättet att organisera fredsdomarnas arbete och, i synnerhet, huruvida dessa domare utför sina uppgifter inom ramen för ett rättsligt underordnat förhållande ska det, såsom framgår av punkterna 107–112 i förevarande dom, påpekas att om det framstår som att nämnda domare utövar sitt ämbete inom ramen för ett sådant rättsligt förhållande, så ankommer det på den hänskjutande domstolen att pröva huruvida så är fallet.
- 131 Vad gäller frågan huruvida förhållandet mellan fredsdomarna och justitieministeriet är tidsbegränsat, framgår det av ordalydelsen i klausul 3.1 i ramavtalet att ett tidsbegränsat anställningsavtal eller anställningsförhållande kännetecknas av att anställningsavtalets eller anställningsförhållandets upphörande fastställs ”på grundval av objektiva kriterier som att det gäller fram till ett visst datum, till dess en viss uppgift har utförts eller med anledning av en särskild händelse” (beslut av den 19 mars 2019, CCOO, C-293/18, EU:C:2019:224, punkt 31).
- 132 Det framgår av handlingarna i målet att fredsdomarnas mandat är begränsat till fyra år och kan förlängas.

- 133 I förevarande fall förefaller förhållandet mellan fredsdomarna och justitieministeriet följaktligen vara tidsbegränsat.
- 134 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den andra delen av den andra frågan besvaras enligt följande. Klausul 2.1 i ramavtalet ska tolkas så, att begreppet visstidsanställd, i den mening som avses i nämnda bestämmelse, kan omfatta en fredsdomare, som utses för en begränsad period, och som, inom ramen för sitt ämbete, utför verkligt och faktiskt arbete, som inte är rent marginellt eller sidoordnat, och för vilket denne erhåller ersättning av vederlagskaraktär, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.
- *Principen om icke-diskriminering i den mening som avses i ramavtalet*
- 135 Genom den andra frågans tredje del önskar den hänskjutande domstolen få klarhet i huruvida klausul 4.1 i ramavtalet ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning i vilken det inte föreskrivs någon rätt för en fredsdomare att ta ut en årlig betald semester på 30 dagar, såsom den semester som föreskrivs för ordinarie domare, för det fall fredsdomare omfattas av begreppet ”visstidsanställd”, i den mening som avses i klausul 2.1 i ramavtalet
- 136 Det ska härvid erinras om att det i klausul 4.1 i ramavtalet, när det gäller anställningsvillkor, föreskrivs ett förbud mot att behandla visstidsanställda mindre förmånligt än jämförbara tillsvidareanställda enbart på grund av att de utövar en verksamhet på grundval av ett avtal om visstidsanställning, om detta inte motiveras på objektiva grunder.
- 137 Domstolen har slagit fast att syftet med denna bestämmelse är att icke-diskrimineringsprincipen ska tillämpas på visstidsanställda för att förhindra att arbetsgivare använder denna anställningsform för att frånta visstidsanställda rättigheter som tillkommer tillsvidareanställda (dom av den 22 januari 2020, Baldonado Martín, C-177/18, EU:C:2020:26, punkt 35).
- 138 Med beaktande av de mål som eftersträvas med ramavtalet ska klausul 4 i ramavtalet anses ge uttryck för en princip i unionens sociala regelverk som inte får tolkas restriktivt (dom av den 5 juni 2018, Montero Mateos, C-677/16, EU:C:2018:393, punkt 41).
- 139 I förevarande fall ska det för det första påpekas att den skillnad i behandling som sökanden i det nationella målet har åberopat består i att ordinarie domare har rätt till 30 dagars årlig betald semester, medan fredsdomare inte har någon sådan rätt.
- 140 För det andra ska det påpekas att arbetstagarnas rätt till årlig betald semester obestridligen omfattas av begreppet anställningsvillkor, i den mening som avses i klausul 4.1 i ramavtalet.
- 141 För det tredje följer det av domstolens fasta praxis att icke-diskrimineringsprincipen – som kommer till särskilt uttryck i klausul 4.1 i ramavtalet – innebär att lika situationer inte får behandlas olika och att olika situationer inte får behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling (dom av den 5 juni 2018, Montero Mateos, C-677/16, EU:C:2018:393, punkt 49 och där angiven rättspraxis).
- 142 I det avseendet kan det konstateras att principen om icke-diskriminering har genomförts och konkretiserats genom ramavtalet endast såvitt avser skillnader i behandling mellan visstidsanställda och tillsvidareanställda som befinner sig i en jämförbar situation (dom av den 5 juni 2018, Montero Mateos, C-677/16, EU:C:2018:393, punkt 50 och där angiven rättspraxis).

- 143 Av fast rättspraxis följer att för att bedöma huruvida de berörda personerna utför samma eller liknande arbete, i den mening som avses i ramavtalet, ska det, i enlighet med klausulerna 3.2 och 4.1 i avtalet, prövas huruvida dessa personer – med hänsyn tagen till en rad omständigheter, såsom arbetets art, utbildningsvillkoren och arbetsvillkoren – kan anses befinna sig i en jämförbar situation (dom av den 5 juni 2018, *Montero Mateos*, C-677/16, EU:C:2018:393, punkt 51 och där angiven rättspraxis).
- 144 Om det är utrett att visstidsanställda, när de var anställda, utförde samma arbetsuppgifter som de arbetstagare som hade ingått ett avtal om tillsvidareanställning med samma arbetsgivare eller innehade samma tjänst som dessa, så ska situationen för dessa båda kategorier av arbetstagare i princip anses vara jämförbar (dom av den 22 januari 2020, *Baldonado Martín*, C-177/18, EU:C:2020:26, punkt 41 och där angiven rättspraxis).
- 145 I förevarande fall framgår det av de handlingar som ingetts till domstolen att sökanden i målet vid den nationella domstolen, i egenskap av fredsdomare, kan anses jämförbar med en *togato* (ordinarie domare) som har klarat den tredje bedömningen av arbetsförmågan och som har minst 14 års tjänstgöring bakom sig, eftersom denne utfört arbetsuppgifter som motsvarar dem som en ordinarie domare utför, samtidigt som denne har samma administrativa, disciplinära och skattemässiga ansvar och kontinuerligt har varit inskriven i tjänsteförteckningen i den jurisdiktion där denne har arbetat, och erhåller den ekonomiska ersättning som föreskrivs i artikel 11 i lag nr 374/1991.
- 146 Det framgår närmare bestämt av handlingarna i målet att en fredsdomare, i likhet med en ordinarie domare, för det första är en domare som tillhör det italienska domstolsväsendet och som utövar dömande verksamhet i tvistemål och brottmål samt en funktion som medlare i tvistemål. För det andra är fredsdomaren enligt artikel 10.1 i lag nr 374/1991 skyldig att fullgöra de skyldigheter som åligger ordinarie domare. För det tredje förväntas en fredsdomare, i likhet med en ordinarie domare, följa de organisationsscheman som anger sammansättningen av den fredsdomarjurisdiktion som denne tillhör, eftersom dessa scheman i detalj och på ett tvingande sätt reglerar organisationen av dennes arbete, inbegripet fördelningen av ärenden samt datum och timantal för förhandlingarna. För det fjärde är både ordinarie domare och fredsdomare skyldiga att följa domarkårens ordförandes tjänsteorder samt CSM:s särskilda och allmänna organisationsbeslut. För det femte är fredsdomaren, precis som en vanlig domare, skyldig att vara ständigt tillgänglig. För det sjätte omfattas fredsdomaren vid åsidosättande av sina etiska och tjänsteskyldigheter, i likhet med ordinarie domare, av CSM:s disciplinära befogenheter. För det sjunde är fredsdomaren underkastad samma strikta kriterier som de som gäller för den ordinarie domarens lämplighetsbedömning. För det åttonde är samma regler om skadeståndsansvar och ekonomisk skada som drabbar staten tillämpliga på en fredsdomare som lagen föreskriver för ordinarie domare.
- 147 När det gäller ämbetet som fredsdomare framgår det emellertid av handlingarna i målet att tvistemål som är förbehållna arvoderade domare, och i synnerhet fredsdomare, inte är så komplexa som de tvistemål som handläggs av ordinarie domare. Fredsdomare behandlar i första hand mål av mindre betydelse, medan ordinarie domare i de högre instanserna behandlar mer betydelsefulla och komplexa mål. Fredsdomare kan dessutom, enligt artikel 106.2 i den italienska konstitutionen, endast utnämnas till ensamdomare och de kan således inte delta i kollegiala domstolar.
- 148 Under dessa omständigheter ankommer det på den hänskjutande domstolen, som i slutändan är ensam behörig att bedöma de faktiska omständigheterna, att avgöra huruvida en fredsdomare, såsom sökanden i det nationella målet, befinner sig i en situation som är jämförbar med situationen för en ordinarie domare som har klarat den tredje bedömningen av arbetsförmågan och som har fullgjort minst 14 års tjänstgöring under samma period (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 juni 2018, *Montero Mateos*, C-677/16, EU:C:2018:393, punkt 52 och där angiven rättspraxis).
- 149 Även om det är utrett att en fredsdomare, såsom sökanden i målet vid den nationella domstolen, och de ordinarie domarna är jämförbara, så måste det även prövas huruvida det finns en objektiv grund som motiverar en sådan särbehandling som den som är aktuell i det nationella målet.

- 150 Det ska härvid påpekas att enligt fast rättspraxis ska begreppet ”objektiva grunder” i klausul 4.1 i ramavtalet tolkas på så sätt att det inte medger att en skillnad i behandling mellan visstidsanställda och tillsvidareanställda motiveras med att skillnaden i behandling föreskrivs i generella och abstrakta bestämmelser, såsom bestämmelser i en lag eller ett kollektivavtal (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 juni 2018, *Montero Mateos*, C-677/16, EU:C:2018:393, punkt 56 och där angiven rättspraxis).
- 151 Det följer likaså av fast rättspraxis att nämnda begrepp innebär ett krav på att den skillnad i behandling som konstaterats ska vara motiverad av precisa och konkreta omständigheter som är kännetecknande för det aktuella anställningsvillkoret i det särskilda sammanhang där det förekommer och på grundval av objektiva och klara kriterier, så att det kan kontrolleras huruvida denna skillnad tillgodoser ett verkligt behov, är ägnad att säkerställa att det eftersträvade målet uppnås och är nödvändig för att uppnå detta. Sådana omständigheter kan exempelvis följa av den särskilda karaktären på de arbetsuppgifter som har föranlett visstidsanställningsavtalens ingående och av dessa uppgifters natur eller, i förekommande fall, av en medlemsstats strävan efter att uppnå ett berättigat socialpolitiskt mål (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 juni 2018, *Montero Mateos*, C-677/16, EU:C:2018:393, punkt 57 och där angiven rättspraxis).
- 152 Endast den omständigheten att arbetet är av tillfällig karaktär uppfyller inte ovannämnda krav och kan således inte utgöra en ”objektiv grund”, i den mening som avses i klausul 4.1 och/eller 4.4 i ramavtalet. Om den omständigheten att en anställning är tillfällig ansågs tillräcklig i sig för att motivera en särbehandling av visstidsanställda i förhållande till tillsvidareanställda, så skulle målen med direktiv 1999/70 och ramavtalet undergrävas och en situation som missgynnar visstidsanställda upprätthållas (dom av den 20 september 2018, *Motter*, C-466/17, EU:C:2018:758, punkt 38).
- 153 Den omständigheten att den visstidsanställda har fullgjort nämnda arbetsperioder på grundval av ett visstidskontrakt eller ett tillfälligt arbetsförhållande utgör inte i sig en sådan objektiv grund (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 september 2018, *Motter*, C-466/17, EU:C:2018:758, punkt 39).
- 154 I förevarande fall har den italienska regeringen, för att motivera den skillnad i behandling som åberopats i det nationella målet, gjort gällande att förekomsten av ett första uttagningsprov som särskilt utformats för ordinarie domare för att få tillträde till domarämbetet, vilket inte är en nödvändig del av förfarandet för att utnämna fredsdomare, utgör en objektiv grund. Denna regering anser nämligen att fredsdomare har en annan behörighet än ordinarie domare som rekryterats efter uttagningsprov. Till skillnad från de sistnämnda är fredsdomarna, vad gäller arbetsuppgifternas särskilda art och deras inneboende egenskaper, ansvariga för att handlägga tvister vars grad av komplexitet och omfattning inte motsvarar de som gäller för de mål som handläggs av ordinarie domare.
- 155 Med hänsyn till dessa skillnader, såväl kvalitativt som kvantitativt, anser den italienska regeringen att det är motiverat att behandla fredsdomare och ordinarie domare olika.
- 156 Med hänsyn till det utrymme för skönsmässig bedömning som medlemsstaterna har när det gäller organisationen av sina egna offentliga förvaltningar, kan de i princip, utan att åsidosätta direktiv 1999/70 eller ramavtalet, föreskriva villkor för tillträde till domarämbetet och anställningsvillkor för såväl ordinarie domare som fredsdomare (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 september 2018, *Motter*, C-466/17, EU:C:2018:758, punkt 43).
- 157 Oaktat detta utrymme för skönsmässig bedömning ska tillämpningen av de villkor som medlemsstaterna fastställer dock vara transparent och kunna kontrolleras, i syfte att undvika att visstidsanställda missgynnas enbart på grundval av längden på de anställningsavtal eller anställningsförhållanden som utgör grunden för deras anställningstid och yrkeserfarenhet (dom av den 20 september 2018, *Motter*, C-466/17, EU:C:2018:758, punkt 44).

- 158 När en sådan särbehandling följer av behovet av att ta hänsyn till objektiva krav avseende den tjänst som ska tillsättas genom rekryteringsförfarandet, vilka saknar samband med tidsbegränsningen av anställningsförhållandet mellan arbetstagaren och arbetsgivaren, kan skillnaden vara motiverad, i den mening som avses i klausul 4.1 och/eller 4.4 i ramavtalet (dom av den 20 september 2018, Motter, C-466/17, EU:C:2018:758, punkt 45).
- 159 Domstolen finner härvid att vissa skillnader i behandling mellan tillsvidareanställda arbetstagare som anställts efter ett uttagningsprov och visstidsanställda som anställts efter ett annat förfarande än det som föreskrivs för tillsvidareanställda i princip kan vara motiverad av de olika kvalifikationer som krävs och vilken typ av arbetsuppgifter som ska utföras (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 september 2018, Motter, C-466/17, EU:C:2018:758, punkt 46).
- 160 De mål som den italienska regeringen hänvisar till, vilka består i att återspegla skillnaderna i yrkesutövning mellan en fredsdomare och en ordinarie domare, kan således anses utgöra en ”objektiv grund”, i den mening som avses i klausul 4.1 och/eller 4.4 i ramavtalet, under förutsättning att de tillgodoser ett verkligt behov, är ägnade att uppnå det eftersträvade målet och är nödvändiga i det avseendet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 september 2018, Motter, C-466/17, EU:C:2018:758, punkt 47).
- 161 Detta innebär att även om skillnaderna mellan förfarandena för rekrytering av fredsdomare och ordinarie domare inte nödvändigtvis kräver att fredsdomare inte tillerkänns en årlig betald semester som motsvarar den som föreskrivs för ordinarie domare, så förefaller dessa skillnader, och i synnerhet den särskilda betydelse som enligt den nationella rättsordningen, i synnerhet enligt artikel 106.1 i den italienska konstitutionen, ges till de uttagningsprov som särskilt utformats för att rekrytera ordinarie domare, icke desto mindre tyda på att ordinarie domare har ett större ansvar och att det ställs högre krav på nödvändiga kvalifikationer, som är knutna till de arbetsuppgifter de har att fullgöra. Det ankommer under alla omständigheter på den hänskjutande domstolen att i detta syfte bedöma de kvalitativa och kvantitativa faktorer som man har att beakta vid bedömningen avseende de uppgifter som utförs av fredsdomare och domare, vilka villkor avseende arbetstid, tidspress och arbetsbelastning som gäller för dem samt, rent allmänt, samtliga relevanta omständigheter och faktiska omständigheter.
- 162 Med förbehåll för de kontroller som endast den hänskjutande domstolen är behörig att göra, förefaller det som om de mål som den italienska regeringen har åberopat i förevarande fall, det vill säga att återspegla skillnaderna i yrkesutövning mellan fredsdomare och yrkesdomare, skulle kunna svara mot ett verkligt behov, varvid de skillnader i behandling som föreligger mellan dessa båda kategorier, inklusive i fråga om årlig betald semester, kan anses stå i proportion till de mål som eftersträvas med dem.
- 163 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den tredje delen av den andra frågan besvaras enligt följande. Klausul 4.1 i ramavtalet ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning i vilken det inte föreskrivs någon rätt för en fredsdomare att ta ut en årlig betald semester på 30 dagar, såsom den semester som föreskrivs för ordinarie domare, för det fall fredsdomare omfattas av begreppet ”visstidsanställd”, i den mening som avses i klausul 2.1 i ramavtalet, och denne befinner sig i en situation som är jämförbar med situationen för en ordinarie domare, om inte en sådan skillnad i behandling motiveras av de olika kvalifikationer som krävs och vilken typ av arbetsuppgifter som nämnda domare har att utföra, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.

Rättegångskostnader

- 164 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

- 1) Artikel 267 FEUF ska tolkas så, att en *Giudice di pace* (fredsdomare i Italien) omfattas av begreppet ”domstol i en medlemsstat”, i den mening som avses i denna artikel.
- 2) Artikel 7.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/88/EG av den 4 november 2003 om arbetstidens förläggning i vissa avseenden och artikel 31.2 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna ska tolkas så, att en fredsdomare som, inom ramen för sitt ämbete, utför verkligt och faktiskt arbete, som varken är rent marginellt eller sidoordnat, och för vilket denne erhåller ersättning av vederlagskaraktär, kan anses omfattas av begreppet arbetstagare, i den mening som avses i dessa bestämmelser, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.

Klausul 2.1 i ramavtalet om visstidsarbete, undertecknat den 18 mars 1999, som återfinns i bilagan till rådets direktiv 1999/70/EG av den 28 juni 1999 om ramavtalet om visstidsarbete undertecknat av EFS, UNICE och CEEP, ska tolkas så, att begreppet visstidsanställd, i den mening som avses i nämnda bestämmelse, kan omfatta en fredsdomare, som utses för en begränsad period, och som, inom ramen för sitt ämbete, utför verkligt och faktiskt arbete, som varken är rent marginellt eller sidoordnat, och för vilket denne erhåller ersättning av vederlagskaraktär, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.

Klausul 4.1 i ramavtalet om visstidsarbete, undertecknat den 18 mars 1999, som återfinns i bilagan till direktiv 1999/70, ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning i vilken det inte föreskrivs någon rätt för en fredsdomare att ta ut en årlig betald semester på 30 dagar, såsom den semester som föreskrivs för ordinarie domare, och för det fall fredsdomare omfattas av begreppet ”visstidsanställd”, i den mening som avses i klausul 2.1 i ramavtalet, och denne befinner sig i en situation som är jämförbar med situationen för en ordinarie domare, om inte en sådan skillnad i behandling motiveras av de olika kvalifikationer som krävs och vilken typ av arbetsuppgifter som nämnda domare har att utföra, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att pröva.

Underskrifter